

กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่
(พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ใช้ประกอบการประชุมโครงการส่งเสริมสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาอย่างอิง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การมหาชน)

๑. ส่วนนำ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. จัดตั้งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวด ๖ ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา ๔๙ กำหนดให้สำนักงานทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการยืนยันถึงความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพและอัตลักษณ์ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประกอบกับกรอบนโยบายปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาทุกระดับ ได้กำหนดหลักการสำคัญในการพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก คือ มีความเชื่อมโยงกับระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ไม่สร้างภาระงานให้กับสถานศึกษา โดยเฉพาะภาระงานด้านเอกสาร มีความสอดคล้องกับบริบทสะท้อนคุณภาพของสถานศึกษา สะท้อนผลลัพธ์จาก การประกันคุณภาพภายในเพื่อเชื่อมโยงผลการบริหารจัดการของสถานศึกษา รวมถึงการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน ข้อมูลสารสนเทศสู่สาธารณะอย่างถูกต้องและโปร่งใส เพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา

การพัฒนากรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) จึงกำหนดเป้าหมาย การประเมินโดยมุ่งเน้นประเมินผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพของสถานศึกษา และมีการวิเคราะห์กระบวนการ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลการดำเนินการ เพื่อนำไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาที่มีคุณค่าต่อสถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณภาพภายนอกจะไม่มี การตัดสินผลการประเมินว่า “รับรอง-ไม่รับรอง” แต่จะเป็นการยืนยันผลการ ดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพการศึกษาของประเทศ สอดคล้องกับความจำเป็น และยุทธศาสตร์ของประเทศ นำไปสู่การสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมให้คนในสังคมที่มีความหลากหลาย แตกต่าง อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพได้ดีขึ้น โดยการพัฒนารอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งนี้ ได้มีการดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงแบบบูรณาการกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวคิดของ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) สำนักงานจึงมีแนวคิดในการใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะ ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้คุณภาพการศึกษาเป็นไปตามความคาดหวังของประเทศ โดยเป็นการกระตุ้นและจูงใจ สถานศึกษาให้ดำเนินงานพัฒนา และเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา เป็นการตัดสินระดับคุณภาพตามหลักการตัดสิน โดยผู้ประเมินภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ (Expert Judgment) ใช้วิจรรณญาณในการตัดสินใจ พิจารณาหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่เกิดจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษาและการตรวจทานผลการประเมินโดยคณะผู้ประเมิน ผู้ประเมินภายนอกต้องมีความรู้รอบด้านและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในคณะผู้ประเมินเพื่อการตัดสินให้ระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะไม่ใช้การให้คะแนนตามความคิดเห็นของคนใดคนหนึ่ง โดยให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพที่พิจารณาทั้งปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกของสถานศึกษา เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาและสะท้อนผลลัพธ์การดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นการพิจารณาแบบเชื่อมโยงทั้งระบบแบบองค์รวม (Holistic Approach) ให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานนั้น สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดเป้าหมายและเกณฑ์การประเมินตามสภาพบริบทของสถานศึกษาเอง เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา โดยยึดหลักการดำเนินงานเพื่อพัฒนา และสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดตามมาตรฐานของสถานศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงของสถานศึกษา โดยเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและสะท้อนคุณภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และมีเป้าหมายการประเมินเพื่อการพัฒนา ลดภาระการจัดเก็บข้อมูลและเอกสารที่ไม่จำเป็นในการประเมิน มีความน่าเชื่อถือและสามารถตรวจสอบผลการประเมินได้ตามสภาพบริบทของสถานศึกษา

หลักการและแนวคิดสำคัญ

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) มีหลักการสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ที่จะต้องรับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายในการจัดการศึกษาและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น

๒) การประเมินคุณภาพภายนอกต้องมีความทำทหายและช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่สากล ให้เป็นไปตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของประเทศบรรลุเป้าหมายทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

จากหลักการสำคัญในการพัฒนามาตรฐานและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก จึงนำมาสู่แนวคิดสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ใช้กลไกการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและยุทธศาสตร์ของประเทศ

๒. เน้นการประเมินเพื่อยืนยันคุณภาพของระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมีความพร้อมในการแข่งขันในระดับสากล

๓. ให้ความสำคัญกับการประเมินที่มุ่งสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต และสถานศึกษามีขีดสมรรถนะสูง สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต

๔. เปิดโอกาสให้สถานศึกษาสร้างความโดดเด่น หรือเป็นต้นแบบในการพัฒนาในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

นิยามศัพท์

การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

ความเหมาะสม เป็นไปได้ (Propriety / Feasibility) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย/เกณฑ์ ความสำเร็จของผู้เรียนมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง ประหยัด และคุ้มค่า

ความเป็นระบบ (Systematic) หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารและการจัดการด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เกิดจากการคิดอย่างเป็นกระบวนการ โดยพิจารณาจากตัวอย่าง เช่น กระบวนการ 5W1H ว่าใคร (Who) คือ ใครรับผิดชอบ ใครเกี่ยวข้อง ใครได้รับผลกระทบ ในเรื่องนั้นมีใครบ้าง , ทำอะไร (What) คือ เราจะทำอะไร มีใครทำอะไรบ้าง, ที่ไหน (Where) คือ สถานที่ที่เราจะทำว่าจะทำที่ไหน เหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นอยู่ที่ไหน, เมื่อใด (When) คือ ระยะเวลาที่จะทำงานถึงสิ้นสุด เหตุการณ์นั้นทำเมื่อวัน เดือน ปี ไດ, ทำไม (Why) คือ สิ่งที่เราจะทำนั้น ทำด้วยเหตุผลใด เหตุใดจึงได้ทำสิ่งนั้น และ อย่างไร (How) คือ สิ่งที่เราต้องรู้ว่า เราจะสามารถทำทุกอย่างให้บรรลุผลได้อย่างไร เหตุการณ์หรือสิ่งที่ทำนั้นทำอย่างไรบ้าง หรืออาจจะเป็น กระบวนการ PDCA คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (DO) การตรวจสอบ (Check) และ การปรับปรุงการดำเนินการอย่างเหมาะสม (Act) เป็นต้น

ความเชื่อถือได้ (Validity / Credibility) หมายถึง กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษา ที่เกิดจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิเคราะห์ความเชื่อถือได้มาจากการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ใช้หลักฐานหรือสารสนเทศเชิงประจักษ์ หรือมีข้อมูลจากหลายแหล่งในการตัดสินผลการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งข้อมูลสารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ ที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลที่ง่ายแก่การตรวจสอบและข้อมูลที่อาจไม่ได้อยู่ในระบบฐานข้อมูล แต่เกิดขึ้นตามสภาพจริง โดยผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในด้านนั้นๆ เมื่อตรวจสอบจากหลักฐานเชิงประจักษ์มีความตรงตามสภาพจริง เหมาะสม ชัดเจน เป็นที่ยอมรับได้

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นของการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันเป็นผลที่เกิดต่อผู้เรียน ต่อโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็ก ต่อวงวิชาการ ซึ่งผลการดำเนินงานมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มีนวัตกรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง แนวคิดหรือวิธีการที่นำมาใช้ในการปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อการพัฒนา ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด กระบวนการ หรือองค์กร อย่างสิ้นเชิงหรืออย่างเห็นได้ชัด เป็นการพัฒนาต่อยอด เพิ่มมูลค่า มีเป้าหมายในเชิงบวก ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา คือ มีความสร้างสรรค์ (C – Creative) , มีความใหม่ในบริบทนั้น ๆ (N – New) มีคุณค่ามีประโยชน์ (V – Value-Added) และปรับใช้ได้เหมาะสม (A – Adaptive)

เป็นแบบอย่างที่ดี (Best-Practice) หมายถึง รูปแบบวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ หรือสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพ มีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปรูปแบบวิธีปฏิบัติหรือขั้นตอน การปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ มีร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ เผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์

๒. กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓)

การประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ มี ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การประเมินคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐาน เป็นการประเมินตามพันธกิจและบริบทของสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน และประเด็นที่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล

ส่วนที่ ๒ การประเมินความโดดเด่น เป็นแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกที่ส่งเสริมความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถเลือกความโดดเด่นได้ตามศักยภาพและความสมัครใจ

กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

พิจารณาจากผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย ๑) ความเหมาะสม เป็นไปได้/ความเป็นระบบ ๒) ความเชื่อถือได้ ๓) ประสิทธิภาพ โดยมีตัวอย่างการพิจารณา ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ด้านของคุณภาพผู้เรียน ๒) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และ ๓) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หากสถานศึกษากำหนดมาตรฐานด้านอื่นนอกเหนือจากนี้ ผู้ประเมินภายนอกสามารถปรับแนวทางการพิจารณา และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวได้ โดยพิจารณาผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ตามบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายหรือจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด ที่สะท้อนคุณภาพของการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และความพร้อมของปัจจัยพื้นฐานของสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นการตรวจสอบเชิงยืนยันผลการดำเนินงานของสถานศึกษา โดย สมศ. จะไม่มีการกำหนด มาตรฐานขึ้นใหม่ แต่เป็นการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในที่มาจากข้อตกลง ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด หากสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพ ภายในของตนเองขึ้นมาและได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัดก็สามารถนำมาใช้เป็นมาตรฐานการประกัน คุณภาพภายในได้

ส่วนที่ ๑ การประเมินคุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพิจารณาระดับคุณภาพของการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ (พ.ศ. ๒๕๕๙ – ๒๕๖๓) ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับคุณภาพ ๕ ระดับ ในแต่ละระดับคุณภาพเป็นการตัดสินเชิงคุณภาพที่สะท้อนผลการ ดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง ดังนี้

ระดับ ดีเยี่ยม	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการ และผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย และมีนวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดี
ระดับ ดีมาก	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการ และผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง
ระดับ ดี	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการตามเกณฑ์ครบถ้วนสมบูรณ์ เหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการ และผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน
ระดับ พอใช้	หมายถึง	สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ เป็นไปตามเกณฑ์ แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น
ระดับ ปรับปรุง	หมายถึง	สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่

● แนวทางการพิจารณาและการตัดสินระดับคุณภาพ

สมศ. ได้กำหนดแนวทางการพิจารณาการตัดสินระดับคุณภาพ โดยมีตัวอย่างการพิจารณา ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านคุณภาพของผู้เรียน หรือด้านอื่นตามชื่อที่สถานศึกษากำหนด

แนวทางการพิจารณา : พิจารณาจากคุณภาพของผู้เรียน ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๑ ความเหมาะสม เป็นไปได้ พิจารณาจากการกำหนดเป้าหมาย/เกณฑ์ในการพัฒนาผู้เรียนที่ สอดคล้องกับบริบทและสภาพจริงของผู้เรียน

๑.๒ ความเชื่อถือได้ พิจารณาจากกระบวนการและผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน กับผลการ ตรวจสอบจากสภาพจริงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง ในเชิงตรวจสอบยืนยัน แล้วพิจารณา ความสอดคล้องของผลการตัดสิน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด อันสะท้อนความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน (ทั้งนี้ กำหนดเงื่อนไขว่า ถ้าระดับคุณภาพผลการประเมินแตกต่างกันไม่เกิน ๑ ระดับ ถือว่าสอดคล้อง)

๑.๓ ประสิทธิภาพ พิจารณาจากผลการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนด้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์ของแต่ละ ระดับชั้น และบริบทของสถานศึกษา โดยผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้น เมื่อเทียบระหว่างปีการศึกษา หรือสามารถรักษา ระดับคุณภาพที่สูงอยู่แล้วให้อยู่ในระดับใกล้เคียงกับปีก่อน หรือสามารถลดสัดส่วนผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้า หรือ ผู้เรียนกลุ่มพิเศษ รวมถึงการมีนวัตกรรม/เป็นแบบอย่างที่ดี โดยพิจารณาจากแนวคิด วิธีการหรือกิจกรรมที่ สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะ สูงขึ้น เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ครบถ้วน ผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีนวัตกรรมหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นได้	ดีเยี่ยม
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ครบถ้วน ผู้เรียนมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ดีมาก
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดครบถ้วน	ดี
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เป็นไปได้ กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น	พอใช้
สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานด้านคุณภาพของผู้เรียนได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่	ปรับปรุง

๒. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ หรือด้านอื่นตามชื่อที่สถานศึกษากำหนด

แนวทางการพิจารณา : พิจารณาจากคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลกระทบต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียนในประเด็นดังต่อไปนี้

๒.๑ ความเป็นระบบ พิจารณาจากกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่องยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการกำหนดเป้าหมาย การดำเนินงานที่ชัดเจน การกำกับติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ ความเชื่อถือได้ พิจารณาจากกระบวนการและผลการประเมินที่สถานศึกษาประเมินตนเอง กับผลการตรวจสอบจากสภาพจริงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง ในเชิงตรวจสอบยืนยัน แล้วพิจารณาความสอดคล้องของผลการตัดสิน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด อันสะท้อนความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน (ทั้งนี้ กำหนดเงื่อนไขว่า ถ้าระดับคุณภาพผลการประเมินแตกต่างกันไม่เกิน ๑ ระดับ ถือว่าสอดคล้อง)

๒.๓ ประสิทธิภาพ พิจารณาจากผลของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาที่ครอบคลุมในด้านการเป็นผู้นำ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อมูลสารสนเทศ หลักสูตรสถานศึกษา ระบบการแนะแนว ฯลฯ ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด รวมถึงความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีนวัตกรรม/เป็นแบบอย่างที่ดี โดยพิจารณาจาก แนวคิด วิธีการ หรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ คุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ กระบวนการบริหารจัดการมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย มีนวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นได้ และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีเยี่ยม
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ กระบวนการบริหารจัดการมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีมาก
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดี
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น	พอใช้
สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่	ปรับปรุง

๓. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือด้านอื่นตามชื่อที่สถานศึกษากำหนด

แนวทางการพิจารณา : พิจารณาจากคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ในประเด็นดังต่อไปนี้

๓.๑ ความเป็นระบบ พิจารณาจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และชุมชน ตามความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมเสริมหลักสูตร สร้างโอกาสการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ บริหารจัดการชั้นเรียน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียน กำหนดวิธีการและออกแบบเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูมีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

๓.๒ ความเชื่อถือได้ พิจารณาจากกระบวนการและผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู กับผลการตรวจสอบจากสภาพจริงหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง ในเชิงตรวจสอบยืนยัน แล้วพิจารณาความสอดคล้องของผลการตัดสิน ว่าสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด อันสะท้อนความเชื่อถือได้ของผลการประเมิน (ทั้งนี้ กำหนดเงื่อนไขว่า ถ้าระดับคุณภาพผลการประเมินแตกต่างกันไม่เกิน ๑ ระดับ ถือว่าสอดคล้อง)

๓.๓ ประสิทธิภาพ พิจารณาจากผลการปฏิบัติงานของครู ที่ครอบคลุมในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียน การพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ ตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษา กำหนด รวมถึงการมีนวัตกรรม/เป็นแบบอย่างที่ดี โดยพิจารณาจาก แนวคิด วิธีการ หรือกิจกรรมที่สร้างสรรค์ใหม่ ๆ สามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคุณภาพ
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่ายมีนวัตกรรมหรือแบบอย่างที่ดีให้กับสถานศึกษาอื่นได้ และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีเยี่ยม
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ กระบวนการเรียนการสอนมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดีมาก
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้ ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	ดี
สถานศึกษาดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นระบบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด กระบวนการและผลการประเมินคุณภาพมีความเชื่อถือได้แต่ไม่ครบถ้วนในบางประเด็น	พอใช้
สถานศึกษาไม่สามารถดำเนินงานตามมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ตามเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่	ปรับปรุง

หมายเหตุ : หากสถานศึกษากำหนดมาตรฐานด้านอื่นที่นอกเหนือจากนี้ ผู้ประเมินภายนอกสามารถปรับแนวทางการพิจารณา และเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวได้

ส่วนที่ ๒ การประเมินความโดดเด่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินความโดดเด่น เป็นทางเลือกให้สถานศึกษาได้แสดงผลการดำเนินงานที่มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และเร่งรัดคุณภาพสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาขีดสมรรถนะสูง พร้อมสำหรับการแข่งขันระดับสากลในอนาคต โดยสถานศึกษาเป็นผู้แจ้งความจำเป็นในการประเมินมาตรฐานความโดดเด่น ทั้งนี้สถานศึกษาจะขอรับการประเมินหรือไม่รับการประเมินก็ได้

มิติคุณภาพที่สถานศึกษาสามารถขอรับการประเมินความโดดเด่น มีดังนี้

๑. **ความสามารถด้านวิชาการควบคู่คุณธรรม** การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการให้ดีขึ้น มีพัฒนาการ ของคุณภาพผู้เรียนใน ๓ ปี เช่น โรงเรียนวิทยาศาสตร์/เทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ คือ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ค่านิยมอยู่อย่างพอเพียง รับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ หรืออื่น ๆ

๒. **ความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสาร** การพัฒนาการของคุณภาพผู้เรียน เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น

๓. **ความสามารถเฉพาะทางที่สำคัญ** ผลงานนักเรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทักษะวิชาชีพ (การเกษตร การเป็นผู้ประกอบการ) ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ทักษะด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยี หรืออื่น ๆ เช่น การเป็นผู้นำ สมรรถนะการดำเนินชีวิต (Literacy/ Living/ Life/ Career Skills) เป็นต้น

๔. **การบริหารจัดการศึกษา** คุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Special needs/ Gifted/ Vulnerable) การมีนวัตกรรมการเรียนรู้ที่โดดเด่น การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม การเรียนรู้ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของชุมชนที่โดดเด่น การได้รับการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษา ในระดับมาตรฐานนานาชาติ เป็นต้น

๕. **อื่น ๆ ตามที่สถานศึกษาประกาศเป็นเอกลักษณ์** รายการเอกลักษณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษากำหนด ที่มีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ จนประสบความสำเร็จในระดับภูมิภาค ระดับชาติ หรือนานาชาติ

● **แนวทางการพิจารณาการประเมินความโดดเด่น มีดังนี้**

การตัดสินระดับคุณภาพของการประเมินความโดดเด่น พิจารณาจากการบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ (Achievement) โดยพิจารณาจากสัดส่วน ร้อยละ เมื่อเทียบกับผู้เรียนทั้งหมดของปริมาณผลงานที่เป็นที่ยอมรับ ในวงวิชาการระดับภูมิภาค/ระดับชาติ/นานาชาติ อย่างต่อเนื่อง มีระดับคุณภาพ ๓ ระดับ ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ คุณภาพ
สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นต้นแบบ มีความโดดเด่น ได้รับการยอมรับระดับนานาชาติ	C3
สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นต้นแบบ มีความโดดเด่น ได้รับการยอมรับระดับชาติ	C2
สถานศึกษาสามารถดำเนินงานให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเป็นต้นแบบหรือมีความโดดเด่นระดับท้องถิ่น/ภูมิภาค	C1

ใช้ประกอบการประชุมโครงการส่งเสริมสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดท่านนี้

